

Мертвий капітал USAID: чому майже половина «рятівних» когенераційних установок в Україні перетворилася на металобрухт

Читати на руському | Додати як об'єкт інтересу в Google

Мертвий капітал USAID: чому майже половина «рятівних» когенераційних установок в Україні перетворилася на металобрухт

За останні чотири роки Україна отримала від американського агентства USAID майже дві сотні когенераційних установок – «рятівних кругів», що мали б захишити критичну інфраструктуру міст під час блекаутів.

Проте, як з'ясували журналісти видання NGL.media, кожна друга така установка досі залишається дорогим металобрухтом на балансі теплокомуненерго.

Поки одні громади, як Звягель, зуміли за кілька місяців інтегрувати техніку в мережі, інші, як Бердичів, загинули у боргах, проєктах та кримінальних справах.

Міста втрачені можливостей

За останні чотири роки Україна отримала від наших міжнародних партнерів майже дві сотні когенераційних установок, які мали б пом'якшити наслідки регулярного руйнування російськими загарбниками енергетичної інфраструктури.

Постачальником майже усіх цих установок, які безкоштовно розподілялися про різних українських містах, було американське агентство з міжнародного розвитку USAID, яке припинило свою діяльність у 2025 році на вимогу Трампа. Обладнання надходило в Україну в рамках «Проєкту енергетичної безпеки», який реалізовували з 2018 по 2025 рік. Наприкінці березня минулого року Держдепартамент США повідомив про закриття USAID і зупинку усіх поточних проєктів

Більшість таких когенераційних установок (КГУ) передавали на баланс місцевих теплокомуненерго для виробництва електрики і тепла під час аварійних відключень енергосистеми. Частина з них зіграла свою роль, особливо під час цієї важкої зими.

Проте аналіз NGL.media свідчить, що понад 40% переданої американцями когенерації досі не введена в експлуатацію. Масштаби такої плачевної ситуації різняться від регіону до регіону, однак є принаймні дві спільні причини – гроші і спеціалісти.

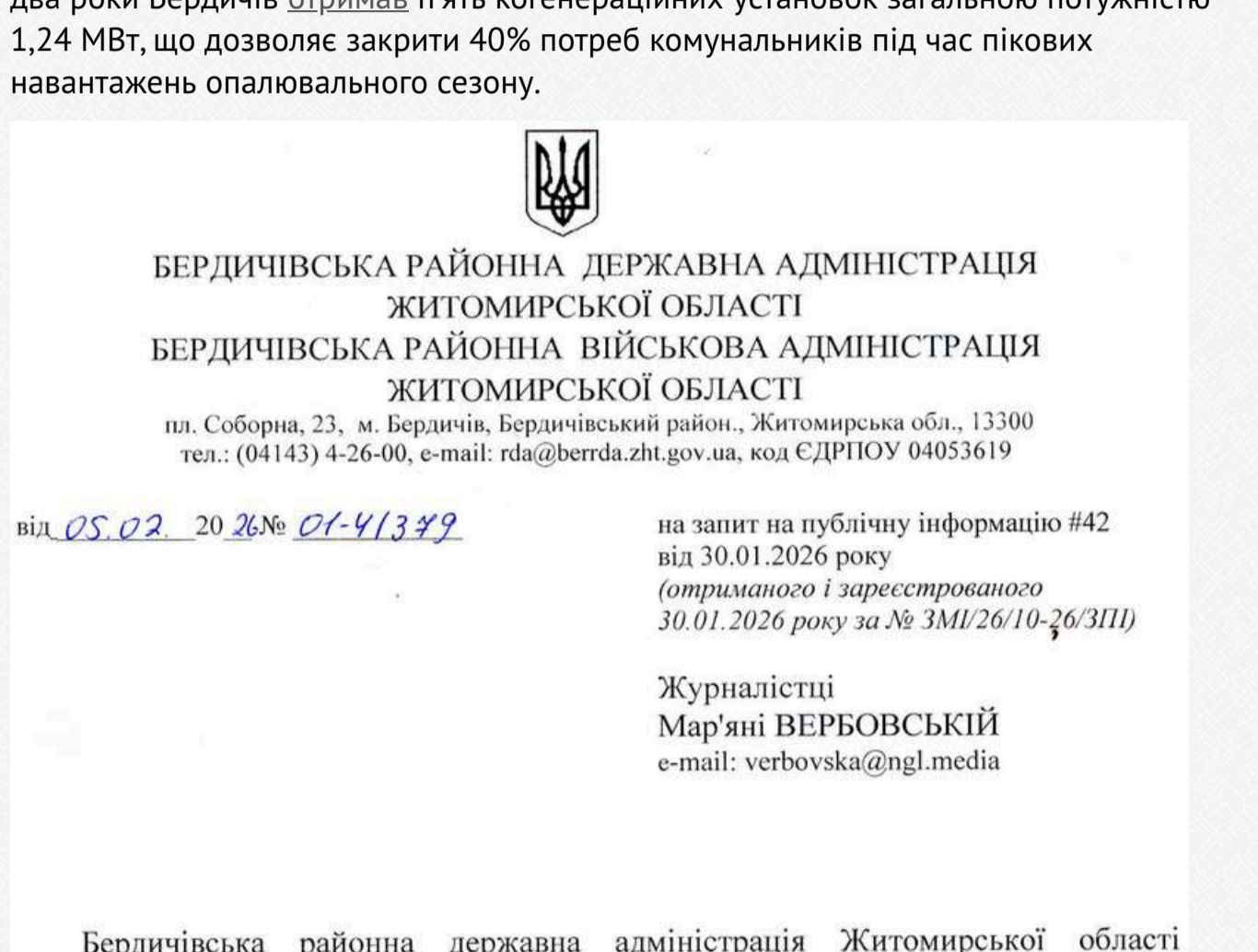
На прикладі двох сусідніх містечок на Житомирщині NGL.media вирішили пояснити, чому хтось зміг скористатися допомогою і пережити зиму у відносному теплі, а хтось – ні.

Історія Бердичева

Більшість мешканців 70-тисячного Бердичева отримують тепло від місцевого комунального підприємства «Бердичівтеплокомуненерго». Коли Ольга Шалай отримала у лютому рахунок за січень, вона була, м'яко кажучи, здивована.

«Через відключення світла тепла не було, за що я маю платити?», – пожалілася Ольга у місцевій фейсбук-групі. Її підтримали багато інших містан.

Насправді «Бердичівтеплокомуненерго» могло б повноцінно забезпечити своїх клієнтів теплом, якби встигло підключити резервне джерело живлення. За останні два роки Бердичів отримав п'ять когенераційних установок загальною потужністю 1,24 МВт, що дозволяє закрити 40% потреб комунальників під час пікових навантажень опалювального сезону.

Бердичівська районна державна адміністрація Житомирської області
ЖИТОМИРСЬКА РАЙОННА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЖИТОМИРСЬКА РАЙОННА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ
на Сабурна 23, м. Бердичів, Бердичівський район, Житомирська обл., 13300
тел.: (04143) 4-26-40, e-mail: rda@berdichev.zhit.gov.ua, код ЄДРПОУ 04053619

на запит на публікацію інформації #42 від 30.01.2026 року (отриманого і зареєстрованого 30.01.2026 року за №ЗМ1/26/10-76/311)

Журналістці Мар'яні ВЕРБОВСЬКІЙ e-mail: verbovska@ngl.media

Бердичівська районна державна адміністрація Житомирської області повідомляє про анулювання Визового запиту на отримання публічної інформації #42 від 30.01.2026 року (отриманого і зареєстрованого 30.01.2026 року за №ЗМ1/26/10-26/311).

Відповідно до повноважень, повідомляємо щодо наступного.

За інформацією, отриманою від посадових осіб органів місцевого самоврядування району в Бердичівській міській територіальній громаді навіви 5 когенераційних установок (4 – електричного потужністю 260 кВт і тепловою потужністю 370 кВт, 1 – електричного потужністю 200 кВт і тепловою потужністю 236 кВт). Відповідно до затвердженого плану-графіку на встановлення, монтаж і підключення даних когенераційних установок, початок їх експлуатації – грудень 2026 року.

Начальник районної військової адміністрації Людмила ДИМИДЮК

Пис. Бакуменко Світлана

Проте жодну з цих п'яти установок так і не запустили.

«Нам фізично не вистачило грошей. Ми зробили проєкт підключення, залили фундаменти під КГУ. Взяли кредит на 1,3 млн грн, щоб закупити автомати плавного пуску кабелі, – виправдовується Сергій Приймач, директор КП «Бердичівтеплокомуненерго», у розмові з NGL.media – Проте виявилось, що для підключення газу треба врізати окремі вузли подачі, а це мільйони гривень. Ми зі своїх коштів змогли оплатити тільки один вузол. На цьому процес загальмувався».

У листопаді минулого року Сергій Приймач звернувся до міськради з проханням виділити 2,3 млн грн на встановлення газових вузлів. Гроші, за його словами, пообіцяли дати у лютому. Наразі підприємство уже витратило разом з кредитом 15,6 млн грн, але жодна когенераційна установка в місті не працює.

Важлива деталь – у червні 2025 року поліція затримала мера Бердичева Сергія Орлюка за підозрою у хабарництві. Він досі перебуває під слідством і відмовився від коментарів NGL.media.

Одна з газопоршневих когенераційних установок, переданих в межах проєкту USAID і запущених у Полтаві (фото Полтавської міськради)

Приклад Звягеля

За 100 км по прямій від Бердичева розташоване ще одне містечко – 50-тисячний Звягель, і де успішно працюють дві КГУ загальною потужністю 260 кВт. Наприкінці грудня 2024 року місцеве КП «Звягельтепло» отримало від USAID першу установку, а у червні минулого року – другу.

«У нас не було труднощів. На початку листопада 2025 року ми запустили ці установки. На монтаж і проєктно-кошторисну документацію витратили майже три мільйони гривень, з них – 1,6 млн грн з місцевого бюджету, решта кошти нашого КП», – розповів NGL.media Людмила Тодорович, директорка «Звягельтепло». Потужність двох КГУ покриває близько чверті потреби підприємства в електроенергії під час опалювального сезону.

За словами Людмили Тодорович, вона знає про ситуацію в Бердичеві і навіть просила передати незалушені установки до Звягеля.

«Ми б з задоволенням поставили іще чотири установки. Бачимо, що зростає престиж району, де безперебійно подається тепло, люди питають: чому в них тепло, а в нас ні? Бо там є КГУ, відключення світла не впливають на подачу тепла», – пояснює директорка КП «Звягельтепло».

Чи може КГУ замінити ТЕС?

Щоб краще зрозуміти, з якими труднощами стикаються громади під час підключення когенераційних установок, слід пояснити, як це взагалі працює.

Отже, когенераційна установка (КГУ) – це обладнання для одночасного виробництва електричної та теплової енергії з одного джерела палива. Спрошучуючи, можна сказати, що це великий міський генератор, який, крім виробництва електрики, ще й гріє воду. Втім, головний запит більшості громад полягає в електрогенерації, тепло використовується як супутній ефект роботи установки.

КГУ треба підключити до комунальних мереж (газ, вода, електроенергія) і трубопроводу для подачі теплоносія споживачам. Такі установки іноді називають міні-ТЕЦ. Важливо розуміти, що КГУ не можуть повністю замінити ТЕС, адже вони не настільки потужні.

Чому когенерація не може забезпечити енергопостачання усього міста? За словами Володимира Кудрицького, экс-очільника НЕК «Укренерго», під час пікових навантажень у морозні дні Київ споживає до 2000 МВт. Щоб у такі дні перекрыти потребу усього Києва лише за допомогою когенерації знадобилося б близько 800 КГУ потужністю 2,5 МВт. Зважаючи на середню вартість у 100 млн грн за установку, Києву довелося б витратити 80 млрд грн – це фактично весь міський бюджет минулого року.

Щоб закрити потреби тільки критичної інфраструктури Києва (постачання води, робота лікарень і котельень, електротранспорт) потрібно близько 200 КГУ. Тобто когенерація може бути радше додатковим резервом, а не заміною основної генерації.

За словами Святослава Павлюка, виконавчого директора «Асоціації Енергоефективні Міста України», перевага когенерації у тому, що вона може швидко підключити навантаження у разі аварій чи атак і тому забезпечує стійкість енергосистеми.

«До прикладу, атомна енергія – базава і неманевруюча. Реактор постійно видає певну кількість енергії. Але коли є перепаді споживання, потрібно мати засоби швидкої реакції: батарейні модулі чи когенераційні установки. У нас завжди бракувало маневреної когенерації, тому що більше її буде – то краще», – вважає Святослав Павлюк.

Бюрократичний марафон

Інша причина тривалого запуску КГУ полягає у тому, що комунальники треба зібрати десятки документів. За словами Сергія Пінчука, старшого радника «Асоціації операторів критичної інфраструктури України», донори передають установки громадам виключно на їх запит відповідно до замовленої ними потужності.

«Починаючи проєктування слід тільки після того, як донор надав інформацію про те, яка це установка, якої потужності і виробника вже є закуплена для громади. Коли громада отримає технічний паспорт КГУ, можна починати виготовляти проєкт підключення», – пояснює Сергій Пінчук.

За розробку проєкту відповідає комунальне підприємство, якому передали КГУ. У більшості громад оголошували тендер і шукали виконавця для проєктування.

Для розробки проєкту виконавцю слід надати технічні умови, підготовка та видача яких теж може займати кілька тижнів.

«Виконання робіт по встановленню КГУ повністю може зайняти кілька місяців. Для прирощення процесу багато підприємств робили проєкт частинями. Наприклад, зробили частину проєкту по фундаменту – залили, отримали умови на придбання до теплових мереж і виготовили цю частину проєкту – приднали. Це значно економить час на встановлення», – каже Сергій Пінчук.

За словами експерта, в останні роки проєкти відрізняються, оскільки мають враховувати безліч технічних особливостей: місце встановлення КГУ, відстані до електро- і газових мереж, набір матеріалів та обладнання для встановлення та підключення до мереж тощо. Для прикладу, процес встановлення вхідних установок є значно довшим і дорогим, ніж установок контейнерного типу. Є випадки, коли міста підключали установки за два-три місяці, а є такі, де процес затягується на роки. Впливають не тільки технічні, а й фінансові та кадрові фактори.

«Наприклад, останній етап роботи – приїзд представників виробника, які все перевіряють і запускають установку. Чекати їх іноді теж треба понад місяць. Сам запуск теж може затягнутися від кількох днів до тижня», – пояснює експерт.

Підключили? Приготуйте мільйони на обслуговування

Окрім витрат на встановлення установок, їх треба обслуговувати – це теж недешево. До прикладу Львів отримав вісім газопоршневих установок загальною вартістю 122 млн грн. Лише на встановлення цих КГУ міський бюджет витратив 55,3 млн грн.

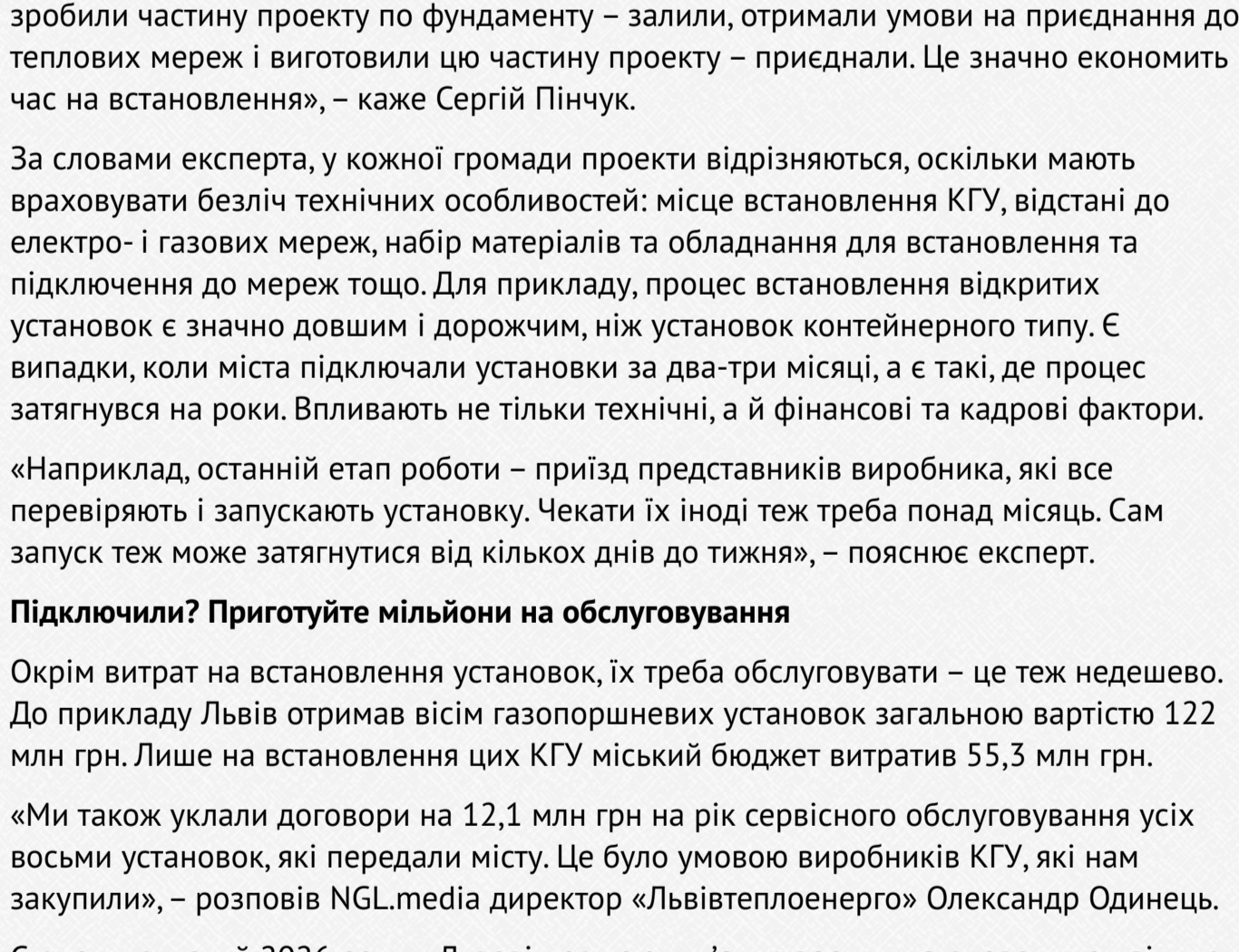
«Ми також уклали договори на 12,1 млн грн на умово обслуговування усіх восьми установок, які передали місту. Це було на рік виробників КГУ, які нам закупили», – розповів NGL.media директор «Львівтеплоенерго» Олександр Одинець.

Станом на лютий 2026 року у Львові працюють п'ять з восьми установок, ще дві – на етапі пусконаладжувальних робіт і на одній локації завершують будівельно-монтажні роботи.

Скільки КГУ реально ввели в експлуатацію

Згідно з інформацією Мінрозвитку, наданою NGL.media, загальною вартістю 188 когенераційних установок. Проте, у міністерстві відмовилися надавати деталізовану інформацію по регіонах і кількості непрацюючих КГУ.

Тому NGL.media розіслали запити в усі обласні військові адміністрації і отримали відповіді з усіх областей, за винятком Тернопільської та Сумської. У результаті ми збрали інформацію про 137 когенераційних установок, отриманих у 2022-2025 році. За даними ОВА, введені в експлуатацію лише 59% КГУ, решта – ще ні.

Микола Коломийченко, енергетик і экс-член колегії Держгененції з енергоефективності та енергозбереження, вважає, що насправді реально запущені менше 50% установок.

«Введення в експлуатацію перабачає, що когенерація змонтована і підключена, але не означає, що нею користуються, – пояснює NGL.media свою думку Микола Коломийченко. – Є різні причини тому не користуються: нема стабільного теплового навантаження, висока собівартість газу, нема економічної моделі продажу електроенергії, проблеми з режимами та автоматиками, відсутність підготовленого персоналу та сервісу».

Коломийченко разом з кількома народними депутатами звернувся до прем'єр-міністра Юлії Свириденко з проханням надати детальну інформацію про реальний стан когенерації, проте відповіді поки не отримав.

На його думку експерта, міністерство енергетики мало б створити оперативний підрозділ з інженерами, які б розробили стандарт підключення і допомогали містам це реалізовувати. Натомість усі труднощі лягли на теплопідприємства, які їх отримали.

«Насправді ніхто не знає, скільки з них реально працює, бо ніхто не проводить аудит. В кожному випадку треба перевіряти, чи дозволять газові мережі видати потрібну кількість газу чи може підключення прийняти це тепло. Ці питання не були прораховані взагалі...», – каже Коломийченко.

Авторка: Мар'яна Вербовська

Теги: Світлана Александр | Іванко Сергій | Укренерго | Укрентех | Енергетика | Економіка | Бізнес | Енергетика | Економіка | Бізнес

Сторона Сергій | Приймач Сергій | Енергетика | Енергетика | Бізнес | Бізнес

Львівська обласна військова адміністрація | Житомирська обласна військова адміністрація | USAID | USAID

Микола Сидоренко
РЕДАКТОР РОЗДІЛУ «НОВИНИ СВІТУ»

04 березня 2026 р., 19:36 | Переглядів: 3062 | Коментарі: 0

Роздрукувати | Надіслати товаришу

Коментарі: comments powered by Disqus

Головна | Новини | Конфлікти | Позички | Думка | Події | Війна | Відео | Блоги

Про нас: Розкриття | Корупція | Економіка | Новини світу

Конфлікти: Політика | Корпоративні конфлікти | Кримінал

Позички: Коштоварі | Ризик

Думка: Політика | Економіка

Події: Війна | Блоги

Відео: Блоги

Відео: Блоги

Важливі новини

10/06/2024
Болгарський «ексмотоз» Олга Невзорова: як одеська забудова мафія захопила ліси Варни

05/06/2024
Михайло Рєва освоїв мільярди на виборчих витратах мерів: ексзаступника голови ОП Кирило Тимошенко

ЯК ОБИТИ БЛОКУВАННЯ І ЧИТАТИ НАШ САЙТ

Останні новини

Російська атака на Запоріжжя пошкодила багатоповорхоний будинок і авіація, є поранені

Зеленський провів кадрові зміни в дипломатичному корпусі: звільнив і призначив послів

Ізраїль, Ліван і США підкаслали рамковий уклад про початок виведення військ з півдня Лівану

Російський дрон атакував цивільну місці в Херсоні: людина загинула на місці

26 червня 2026 г.

Рекордна атака дронами: понад 300 безпілотників рухались у напрямку РФ та окупованих територій

Плануйтеся на наш канал в Telegram. Оперативно про головне

США закликають до ізраїльських цілей біля Оманської затоки, – Axios

В Україні у тестовому режимі запустили цифрову платформу «Бідоу» для тих, хто планує повернення з-за кордону

«Якщо Путін хоче війни: Сікорський оголосив безкомпромісне попередження Кремлю на випадок розширення аресії

Найскладніший процес повернення: Лубинець розповів про тисні українських цивільних у російських в'язницях

«Я ніг би бути найвеличнішим компютом в історії: Трамп прощю очиня свої політичні забобні

Путін і Лукашенко понад три години проводять переговори на Валдаї

Два роки вважався зниклим безвісти: на Донецький загинув захисник із Прикарпаття Руслан Грешняк

У Запоріжжі показали наслідки удару РФ по АЭС

Лубинець зустрівся з російською омбудсменкою у Білорусі: говорини про повернення українців із полону

Ситуація на фронті: зафіксовано 205 бойових злітків, найвища активність ворога – на Південноукраїнському напрямку

СБУ затримала агента РФ, який надавав ударні «Соннісеска» та авіабомб по ЗСУ під Лиманом

Будинок, де отруїли Сергія Лялі «Новинком», виставили на продаж у Британії

Сайт підкаційної Альони Шевцової са.лєwєs визнає окупований Крим російським: в Нацраді відповіли

Волна британів надала Світлому банку гарантії на 1 мільярд доларів для кредитування України

«Це прийняло Зеленого особисто»: Сікорський розкритикував Наварошкого за відбраний орден Вілго Ораа

У Вінниці двоє дітей постраждали через вибух невідомого предмета

Російський ФРУ-дрон вдарив біля «Норд» поблизу на Чернігівщині: поранено чоловіка

Теги новин

COVID-19 | Агресія Росії | Авава | Війна

Война ВСУ | Вторгнення | Дачня Трамп | Донбас | ДП | Зелений ЗСУ | Кілев | Кіев коронавірус | Корупція

Напад Росії на Україну | Нападение | Росии на Украину | окупанти | окупати | Порошенко | Путин | Росия | Росия | св | США | Украина | Украина | ЧП | Зличення | коронавірус

Наші опитування

Чи вірите ви, що Дональд Трамп зможе зупинити війну між Росією та Україною?

Так, повністю зможу
Частково зможу, але не відразу
Ні, не зможу
Ще залежить від дій інших сторін
Важко відповісти

Голосувати

Показати результати опитування
Показати всі опитування на сайті